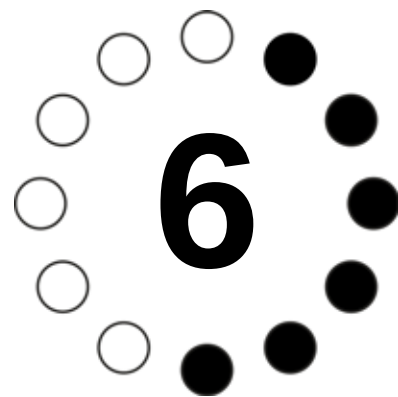

šepoty vykřiky

PONDĚLÍ 20. KVĚTNA 2019

Rohy vracejte, protože divadlo nemá na to kupovat pořád nové. A o přestávkách si je zase zhasněte, protože i baterky něco stojí.

JEDEN Z CHÓRU

ROZHOVOR: Prodaná nevěsta

s. 4

Pekelné publikum

JAN DOLEŽEL

Nedělní den se nesl ve znamení snahy tvůrců o zapojení publika různými způsoby do představení. Studenti KALD DAMU ohromili svojí *Prodanou nevěstou* a točným pivem, které před večerním uzavřením šapitů přišlo vhod. To byl ale jenom začátek teprve nato začala ta správná atmosféra pospolitosti – kolikrát v životě se vám podaří být u pokládání základního kamene divadla. V České republice bylo od roku '89 postaveno minimum nových divadelních budov.

Den již chudší na diváckou interakci pokračoval v kamenném Moravském divadle vykřičeným *Faustem* Jana Klaty z Palmovky. Při tomto kuse jsme se museli obejít bez piva a jiných drog zmíněných v interpretaci polského démona a milovníka popkultury. Tentokrát nám zapůjčili červené svítící rohy, abychom nezapomněli, že jsme všichni hříšní. Samozřejmě jde o skvělý efekt stejně jako v případě všech hitovek U2 nebo Nicka Cavea. Tato varianta seznamu oblíbených skladeb režiséra na Spotify zase vynahradila DJ nočních party a po představení se mohlo jít rovnou do Vertiga.

Dnešní program pokračuje v něco klasičtějších kolejích provázaných tématem ruské diktatury a potírání odpůrců režimu. Především ale Parkán a noční hudební set bude opět v plném proudu. Na viděnou ve stanu!

Zhluk šepotov a výkrikov

BARBORA FORKOVIČOVÁ

Šepoty publika

Môj pocit je takový, že *Faust* úplne mrhá mým časem. Nevím, prečo to dělali, a myslím si, že oni to taky neví. Prišlo mi to jako snůška efektů, které jsou teď moderní, třeba konfety a k nim přidaný text. Vůbec nic mi to neřikalo a nic mi to neasociovalo.

Kamila

Já nemám slov. Tři a půl hodin jedním dechem, zcela pozitivně myšleno. Až pojedeme na divadlo do Prahy, pojedeme do Divadla pod Palmovkou.

Eva

Dojem ze závěru mám takový, že dobro vítězí, ale zlo zůstává. Připadalo mi to hodně vyprázdněné, inscenace šla jen po efektu a po formě. Text nám nebyl zprostředkován tak, abychom se do něj dostali a chtěli ho poslouchat.

Slávka

Faust mi připadal strašně utahaný a nezajímavý. Bylo tam jen pár drobných sekvencí, které mě zaujaly. Jinak to pro mě byly tři hodiny bez zážitku.

Natálie

Divadlo pod Palmovkou tento rok na Divadelní Floru priviezlo inscenáciu Goetheho *Fausta* v režii známeho poľského režiséra Jana Klata. Zásadné literárne dielo, slávny režisér a jeho v poradí už druhá spolupráca s pražským divadlom už od počiatku vzbudzovali veľké očakávania.

V úvodnej scéne na pozadí tmavej steny s jemnými svetelnými odrazmi vidíme Fausta (Jan Teplý), vtesnaného do otvorenej rakvy. Hneď na začiatku tak Klata poskytuje obraz vyjadrujúci Faustovo životné rozpoloženie. V jeho existencii je mu tesno, trpí neustálym pocitom nenaplnenosti a nenachádza žiadne východisko. Ťaživá atmosféra sa tiahne celou inscenáciou, neskôr charakterizuje najmä súčasný svet, v ktorom sa Faust po boku Mefistofela pohybuje. Je to chladný priestor, ktorý sa príležitostne naplňuje anonymným davom či epizódnymi postavičkami.

Výrazná zmena nastáva v momente, keď sa na scéne objaví Markéta. Hoci pri tejto postave sme zvyknutí, nielen na základe Goetheho textu, ale aj na základe jeho zvyčajných interpretácií, na krásnu a zdanlivo bezchybnú dievčinu, Klatova Markéta je výrazne odlišná. Kvôli zdravotnému postihnutiu je pripútaná na invalidný vozík, chýba jej ľavá noha a ľavá ruka a rozpráva neprirodzene vysokým hlasom (ktorý po čase pôsobí neznesiteľne). Jej príchod na chvíľu rozjasní Faustov pochmúrny svet. Markéta sa stane jeho stredobodom, obsypaná zlatými šperkmi je metaforou jeho zdroja svetla. Zdá sa, že práve téma čistej lásky, ktorá má schopnosť vykúpiť hriešnika, je pre Klata v Goetheho die-

le dominantná. Prepája ju aj s postavou Panny Márie, na ktorú v inscenácii explicitne odkazuje umiestnením niekoľkých jej sôch do scén spojených s Markétou i do obrazu opätovného stretnutia dvojice po smrti.

Je škoda, že táto línia je sploštená a v pomere k celku inscenácie vlastne veľmi skromná. Faustovo objavovanie svetov za pomoci Mefistofela je totižto preplnené scénami, v ktorých dominuje chór vyskladaný z desiatky hercov. Tí sú odetí do podivných strapcovitých kostýmov a vyjadrujú sa najmä prostredníctvom rôznych ťažkopádne stvárnených choreografií a replík, ktoré sa však často strácajú, či už kvôli nedostatočnej artikulácii hercov alebo hluku okolitej hudby. Hudobná zložka inscenácie je podobne mätlúca. Veľké množstvo skladieb mnohých žánrov, pričom medzi nimi prevládajú tie temnejšie, hlučnejšie a istým spôsobom agresívnejšie, vytvára zvukovú stopu, ktorá je však svojím vrstvením zahlcujúca. V istých momentoch tak mám pocit, že sa na mňa z javiska valí impulz za impulzom, no po tom, čo ma zasiahnu, neostáva nič. To platí aj pre inscenáciu ako celok. Priehrštia scén v istých momentoch až akýmsi nepríjemne agresívnym spôsobom hromadia mnohonásobné vnemy, odkazy a obrazy, ktoré sa však navzájom skôr prehlušujú, než podporujú.

Inscenácia *Fausta* v Divadle pod Palmovkou pre mňa ostáva zhlukom šepotov a výkrikov, ktorý zaručene obsahuje mnoho originálnych nápadov, no tie pre mňa zostávajú kvôli svojej uzavretosti nerozkódované.

Adorace temna v popkultuře

KATARÍNA CVEČKOVÁ

Po minuloročnej Ibsenovej *Nore* v Nebeského spracovaní sa na Floru vrátilo Divadlo pod Palmovkou s ďalšou inscenáciou, ktorej režisér je takpovediac „nekonformný exot“. Tentokrát s Goetheho *Faustom* skrz svoju poetiku poľského režiséra Jana Klata. V titulných postavách sa znova predstavil Jan Teplý ako Faust a Tereza Dočkalová v postave jeho pokašiteľa/pokašiteľky.

Faust je už druhá inscenácia, na ktorej ste spolupracovali s Janom Klatom. Čím je jeho režijný prístup špecifický oproti vašim skúsenostiam z českého prostredia?

Tereza Dočkalová: Za zásadný rozdiel medzi Janom Klatom a českými režisérmi, se ktorými som sa potkala, považujú fakt, že dáva obrovský dôraz na celého herca a obzvlášť na jeho fyzicko. Má svého dvorného choreografa Mačka Prusaka, se ktorým v rovnocennom tandeme hľadá fyzické vyjadrenie psychologického stavu. Mám pocit, že až v takejto miere se to u nás bežne nedéje. Současne má hrozne rychlou hlavu. V živote som se neseťkala s takhle rychlým přemýšlením, takže vždycky jste tak trochu pozadu. **Jan Teplý:** Je to velký perfekcionista a očekává, že i vy budete přinášet podněty, vzbuzuje tak k neustálé aktivitě. Kromě pohybu docela rád pracuje i s hudbou. Nepoužívá čistě jenom verbální výrazové prostředky, a to člověka nutí přemýšlet i jiným směrem, udržuje ho to doslova ve fyzickém střehu.

Predchádzal samotnému tvorivému procesu nejaký hlbší výskum v téme Fausta? Predsa len je to dielo, ktoré má značnú inscenačnú tradíciu, zoznamovali ste sa aj s verziami iných režisérův?

T. D.: Ještě dřív, než jsme věděli, že u nás bude Jan Klata dělat *Fausta*, tak jsem byla na premiéře Jana Friče v Národním divadle. Do té doby jsem *Fausta* znala akorát jako ten kusý příběh, který člověk potřebuje, aby odmaturoval. Zatím mám však takovou zkušenost, že je vlastně dobré chodit na první čtení tak trochu nepopsaný. Prvotní vytvořená představa se naopak ukazuje jako jedna z největších překážek, které musí člověk zdolat. Je potřeba být otevřený tomu, co konkrétní tvůrce chce z látky udělat, jaký s ní má

záměr a ten pak sledovat. Nějaká předchozí znalost pak může být překážkou.

Čím je ten váš Faust iný, čím je aktuální pro dnešní dobu?

J. T.: Klata se v něm zaměřil na adoraci temna v popkultuře, zajímala ho anonymita internetu – co všechno může dnes člověk pod rouškou anonymity páchat. Náš Faust není hrdina-filozof, může to být kdokoli. Je to někdo, kdo zjistí, že i když toho zažil moc, tak vlastně neprožil nic. Je to nenaplněný člověk, který se rozhodne překročit hranici jenom proto, aby žil, aby cítil tep, a jde doslova přes mrtvoly. **T. D.:** Jan Klata je člověk, který drží prst na tepu doby, dokáže i v strašně starých textech najít to, co je tam živoucí, co tam tepe. V inscenaci jsou i velmi konkrétní odkazy na dnešní svět. Například „developmenterský konec“ odkazuje na současnou Čínu, kde se pravidelně stává, že se na malou chatrč vyvěsí oznámení: „Do zítřejšího večera se vystěhujte,“ a do týdne je tam místo vesnice přehrada nebo mrakodrap. A když tam ti lidi zůstanou dál, do rána se na chatku namaluje kříž a zboří to i s nimi.

Nie celkom tradičná bola aj interpretácia Mefistofela, ako ste na postave s režisérom pracovali?

T. D.: Režisér mi pustil Tommyho Cashe. To mluví za všechno.

A čo červené svietiace rožky?

T. D.: Myslím si, že je to hlavně pro ten závěrečný fór, když svítí modré světlo ze 40 Matek božích, které se jako parašutisti spouští na jeviště a jsou protiváhou toho, co je v hledišti. Po třech hodinách se lidi v hledišti s červenými růžky na hlavě koukají na to dobro.

PONDĚLÍ 20. 5.

10:30–11:45 | S-klub

PRESS PARADOX

Divadlo DISK / KALD DAMU Praha
Autorská inscenace tvůrčí skupiny 8lidí vycházející z události, jež otřásla mediálním světem. Fokus na fiktivní vraždu Arkadije Babčenko či martyrium čečenské války. Sonda do světa tajných služeb, investigativních žurnalistů a totalitních poměrů putinovského Ruska, za jehož nabýskanými fasádami zní echo výkřiků násilně umlčených novinářů...

Po představení následuje BESEDA.

13:30–15:00 | Konvikt | šapitó | volný vstup

ŠEPOTY? VÝKŘIKY?!

ArtCafé / Český rozhlas Vltava

BESEDA o fenoménu a podobách českého politického divadla, společenském kontextu vybraných festivalových titulů i motivaci a angažovanosti jejich autorů.

16:00–17:40 | Konvikt | filmový sál

LESNÍ JAHODY

(Švédsko 1957 | režie: Ingmar Bergman)

Poslední pouť profesora Borga v obrazově fascinujícím bilancování na konci života.

19:00–21:40 | Moravské divadlo

Jiří Havelka & DD VRAŽDA KRÁLE GONZAGA

Dejvické divadlo Praha

Privátní herecké šepoty, pozvolna přecházející do apelativního kolektivního výkřiku v „anatomii zákeřné vraždy“ – důmyslně přetavené ve výsostně politické gesto. Cizelérská rekonstrukce režiséra Jiřího Havelky v jedné z nejdůležitějších inscenací české činoherní scény poslední dekády.

Po představení následuje BESEDA.

23:00–23:50 | Divadlo hudby

Lucie Trmíková – Jan Nebeský & kol.

REYNEK / SLOVA A OBRAZY Z PETRKOVA

Divadelní spolek Jedl

Křehké ohlédnutí, propojující slovo, obraz a hudbu, za geniálním básníkem, grafikem a venkovským „outsiderem volbou“. Svědectví o dialogu duše s Bohem, inspirované návštěvami petrkovského statku a přátelstvím s Reynkovými syny Danielem a Jiřím – v režii Jana Nebeského.

23:30–03:00 | Konvikt | šapitó | volný vstup | DJ set

Kurzola

Tereza Dočkalová

V roku 2002 začala študovať herectvo na ostromskom Janáčkovom konzervatóriu a už počas štúdia hosťovala v profesionálnych divadlách. Po ukončení štúdia nastúpila do angažmánu Divadla pod Palmovkou, kde pôsobí dodnes. Moderuje satirickú reláciu *Branky, Body, Kokoti*.

Jan Teplý

Od roku 1998 je súčasťou hereckého súboru Divadla pod Palmovkou. Hosťoval však aj v mnohých iných českých divadlách a hral v niekoľkých televíznych inscenáciách, filmoch a seriáloch. Venuje sa tiež dabingu a rozhlasu.

Kladli jsme si otázku, zda se dá žít divadlem a zároveň mít čistý štít

EMA ŠLECHTOVÁ

Petr Erbes a Boris Jedinák jsou studenty dramaturgie na Katedře alternativního a loutkového divadla na pražské DAMU. Jako režijně-dramaturgické duo působí nejen v Divadle Disk, ale spolu s dalšími spolužáky tvoří skupinu 8lidí. V té pracují scénografové, dramaturgové a režiséři. Kolektivně a demokraticky tvoří, a to především v rámci témat, která vychází z nich, zároveň se sami stávají herci. Jejich inscenace *Press Paradox* se například zabývá komplikovaným osudem ruského novináře Arkadije Babčenko. Disková inscenace *Prodaná nevěsta na prknech Prozatímního, Stavovského a Národního divadla v letech 1868 až 2018* zase posouvá tradiční národní text směrem k aktuálnímu politickému divadlu.

Vzniku inscenace *Prodaná nevěsta* předcházela komplexní výzkum a rešerše. Jak tvůrčí proces konkrétně probíhal?

Petr: Na začátku, než jsme se vůbec dostali k *Prodané nevěstě*, nás zaujala situace, při které čeští herci v roce 1920 obsadili Stavovské divadlo. Tento moment neodůvodněné agrese a bezpráví nás zaujal a skrz něj jsme došli k *Prodané nevěstě*, která se ve večer obsazení divadla hrála.

Boris: Dál jsme dohledávali, při jakých dalších příležitostech se *Prodaná nevěsta* na prkna Národního divadla dostávala. Tím se nám podařilo vygenerovat několik událostí, které jsme do inscenace vložili: rok 1920, slib věrnosti říši, anticharta apod. *Prodaná nevěsta* byla v těchto chvílích symbolem českého národa. Ukazovala se významným návštěvám, anebo se do ní národ schovával, když se cítil v ohrožení.

Petr: No a k rešerši samotné, kromě archivů a knih nám hodně pomohla doc. Jitka Ludvová z Divadelního ústavu, která o obsazení Stavovského divadla napsala knížku.

Jedním z témat inscenace je pro mě otázka zpochybňování národní hrdosti. Co vás konkrétně vedlo k otevření této diskuze v rámci Divadla Disk?

Boris: My jsme spíše hledali, co znamená zaprodávání herců dnes. Vždycky k němu docházelo v různých dějinných epochách, ať už hovoříme o nacistické okupaci nebo totalitním Československu. S herci jsme řešili, jaký je důvod k zaprodání se v roce 2018 (rok vzniku inscenace, pozn. red.). To v inscenaci prosakuje například v úvodu, ve scéně castingu na uzeniny. Kladli jsme si otázku, zda se dá žít divadlem a zároveň mít čistý štít.

Petr: Spíše nás velké téma národa a jeho hrdosti zajímalo na konkrétní situaci, ve které se jedinec ocitá. Šlo nám více o konkrétního člověka v určitý historický moment než o ideje. Otázka národa však jistým způsobem nad těmito momenty stojí, ale my jsme ji chtěli „rozžít“ konkrétní situací.

Uvažovali jste během procesu tvorby, že byste inscenaci skutečně koncipovali jako operu?

Boris: Tím, že jde o studenty herectví, tak jsme si nikdy nedokázali představit, že by *Prodanou nevěstu* celou odezpívali. I když jsou šikovni a úvodní zpěv *Proč bychom se netěšili* je v inscenaci velmi důležitý. Zároveň nás bavilo vytvořit takový divadelní jazyk, který vystihuje univerzální *Prodanou nevěstu*. I to nás vedlo k použití nahrávky, protože

začátku jsme nad vším seděli společně a kolektivně to uplácávali dohromady.

Petr: V rámci této tvůrčí skupiny připravujeme na příští sezónu inscenaci do Divadla Na zábradlí a dále chystáme karetní hru pro Jičínskou lodžii.

V inscenaci je moment, během kterého nutíte diváky a herce držet minutu ticha za zesnulého říšského protektora Reinharda Heydricha.

Setkáváte se v tomhle okamžiku s bouřlivějšími reakcemi ze strany diváků?

Petr: Mám pocit, že diváky nenuťme, spíše vytváříme situaci, do které diváky vsazujeme, v tom je pro mě rozdíl. Párkrát se nám stalo, že někdo vykřikoval, ale nejčastěji lidé začnou třeba nahlas kašlat, protože nikomu se nechce vyloženě formulovat postoj.

Boris: Vždycky je tenhle moment nějak nepříjemný. Jde o napětí, pohledy a energii, které lidé začnou vydávat. Nejzvláštnější pocit jsme mívali na mimo festivalových zájezdech v menších městech, kam přišel úplně jiný typ diváků.

herci už ani nejsou bytosti, které by skutečně v *Prodance* jednaly, a vlastně mizí v kostýmech, v líčení, hudbě, které zastírají i příběh samotný.

Petr: Nás na *Prodance* dost zajímalo rozkrývat, co je v textu za kostýmy schované – postavy jsou vlastně zlé, smějí se postiženému klukovi, celé je to založené na podvodu. Nemluvě o tom, že text napsal Sabina, který byl konfidentem tajné policie.

Vy dva spolu pracujete už poněkolkáté, také jste členy nezávislé skupiny 8lidí. Jak fungujete vedle sebe jako tvůrčí a plánujete tak pracovat i nadále?

Boris: Situace se vznikem *Prodané nevěsty* byla vtipná v tom, že jsme nabídku dostali ve chvíli, kdy jsme spolu s Petrem seděli na příjímačkách na dramaturgii. Možná i díky tomu jsme se rozhodli si role režisér-dramaturg striktně nerozdělovat a koncept jsme vymýšleli integrálně v rámci týmu, a to i scénograficky a kostýmově (Jan Tomšů a Alžběta Vítvarová). Od

Setkali jste se vy osobně během studia se situací, ve které jste stáli v pozici postav vaší *Prodané nevěsty* – kdy jste se museli rozhodovat mezi vlastními morálními hodnotami a tím, co se od vás očekává?

Boris: U mě to například nebylo v kontextu divadla. Ještě před DAMU jsem měl brigádu na jednom festivale ve stánku časopisu *Instinkt*. V té době jsem to neřešil, ale zpětně, když jsem zjistil, kdo časopis vlastní a vůbec o jakou brigádu šlo, jaký byl její účel, že šlo o to sehnat předplatitele, a co v tom časopise vlastně vychází. Myslím, že výpověď není omezená jen na svět divadla. Je to otázka, kterou řeší každý, jen si ji třeba každý neuvědomuje.

Petr: Nenapadá mě asi žádný konkrétní příklad, ale připadá mi, že takovou otázku řeším vlastně denně.

Prečo sa nezapredat'

DIANA PAVLAČKOVÁ

Organizátori festivalu sa na základe neobvykle zaujímavého režijného spracovania rozhodli do tohtoročného programu zaradiť aj študentské inscenácie. Prvou z nich bola *Prodaná nevěsta na prknech Prozatimního, Stavovského a Národního divadla v letech 1868 až 2018*, v ktorej režijno-dramaturgické duo Petr Erbes a Boris Jedinák vytvorilo prierez významnými dejinnými udalosťami českého divadla i samotnej spoločnosti. Jednotlivé mílniky paralelne prepjili so Smetanovou operou, ktorá vytvorila dianie na scéne a tematickým vrstvám priehľadnú štruktúru. Podnecujú v divákoch otázky, nakoľko je legitímne postavenie spoločensky uznávaných autorít a aké je reálne pozadie významných historických udalostí.

Prodaná nevěsta v kontexte divadelných dejín v inscenácii symbolicky zastupuje celonárodné dianie. V opernom librete a historických udalostiach našli tvorcovia situácie, v ktorých sa ľudské správanie a charakterové vlastnosti prepájajú so súčasnosťou. Napríklad Jeníkov predaj Mařenky sa prelína s témou zapredania vlastného presvedčenia za cieľom osobného prospechu. Už samotný úvod inscenácie vťahuje divákov priamo do diania. Zapája ich do veselej atmosféry hodov a slávnostného položenia základného kameňa národného divadla. Herci a herečky sa prepletajú pomedzi divákov, rozdávaajú čapované pivo, čím sa historická látka stáva hmatateľnou

súčasťou aktuálneho diváckeho prežívania.

Erbes a Jedinák dokázali na javisku vytvoriť nielen kompaktný celok, ale aj kreatívne, hravé a (našťastie) nie doslovné mizanscény. Konanie hercov a herečiek poukazuje na pocity vychádzajúce z reálu a „zákulisné“ dianie v pozadí jednotlivých prehovorov. Zároveň pre každú z kľúčových situácií vytvárajú osobitý princíp pre vyjadrenie nosnej témy. Napríklad neprimeraný a hrany rešpekt k oficiálne váženej osobe ilustruje scéna s príchodom neviditeľného Klementa Gottwalda, kvôli ktorému donútia jedného z divákov uvoľniť mu svoje miesto v hľadisku.

Od scénického diania si herci a herečky neustále udržiavajú odstup a presnou mimikou vytvárajú vtipné pointy. Zároveň plynule prechádzajú medzi rôznymi formami herectva, od dobového patetického prežívania po súčasný uvoľnený rečový prejav. Dá sa im vystihnúť rôzne herecké stereotypy, či už ide priamo o stvárňovanie na scéne alebo zákulisné charakterové nánosy.

Celý súbor tvorí na javisku jeden zohraný dynamický systém. Na príklade *Prodanéj nevěsty* študentov KALD DAMU je presne vidieť, ako je pre celkový dojem dôležité cítiť z diela osobný záujem o tému a reálne otázky, ktoré v danom momente riešia. Ich vnútorná energia a kritický spôsob rozmýšľania dodávajú pesimistickému daniu na scéne optimistickú víziu budúcnosti českého divadla.

Šepoty publika

Bolo zaujímavé stať sa na chvíľu „súčasťou“ histórie a vidieť milníky národného divadla na vlastné oči. Celá inscenácia bola farebná, veselá a plná humoru. Odchádzala som naplnená neskutočne pozitívnou energiou. Rozhodne to musím vidieť ešte raz!

Peťa

Prodaná nevěsta bola pre mňa dokonalým prevapením! Čakala som, že uvidím českú klasiku a konečne zistím, čo je to zač. To, čo sme videli, bolo však ešte lepšie. Celé predstavenie ma veľmi zaujalo. Od piva zadarmo až po vtipné prepojenie deja opery s históriou. Veď človek sa predsa nezúčastňuje kladenia základného kameňa Národného divadla každý deň!

Tamara

V podstatě *Prodaná nevěsta* naplnila moje očekávání, které jsem získala na základě anotace. Byl to hezký zážitek. Mám problém s *Prodanou nevěstou* jako takovou, nevím, proč se dnes hraje, ale v představení to bylo vysvětlené. Je to naše národní věc a zůstává s námi i přes všechny „nečasy“.

Karolína

I v rámci „zdravé“ většinové společnosti jsou lidé odlišní

BARBORA KAŠPAROVÁ

V duchu společensky angažovaného směřování Flory dostaly svůj prostor v programu i dva soubory pracující s lidmi s handicapem, brněnské Divadlo ALDENTE a olomoucké Divadlo Lopota. Je to nespektakulární chudé divadlo, které splňuje celou řadu různých funkcí. To však neznamená, že by ta estetická byla potlačena, jen je prostě jiná. Principál Divadla Lopota Jiří Přivřel otevírá témata, která zůstávají většinou na okraji zájmu. O to jsou však inspirativnější.

Mohl bys představit Divadlo Lopota? Čím se zabýváte a kde působíte?

Divadlo Lopota je součástí sociální služby denního stacionáře DC 90 v Topolanech, takže působíme především tady v Olomouci. Letos jsme na Divadelní Floře potřetí. Daří se nám vystupovat asi jednou do měsíce a na repertoáru máme aktuálně čtyři inscenace. Soubor je stálý, ale v podstatě kdokoliv z uživatelů sociální služby se může přihlásit. Soubor se ustálil na počtu šesti lidí.

O jakou sociální službu se konkrétně jedná?

Sociální služba je určena pro lidi se zdravotním postižením, někdy i kombinovaným, mentálním a tělesným. Sociálních služeb je v stacionáři celá řada od učení se základních dovedností – nakoupit, připravit pokrm. Divadlo je takový bonus navíc. Zkoušky probíhají v podmínkách stacionáře, které jsou poměrně neomezené. Jaké si to uděláme, takové to máme.

Jaký je podle tebe smysl vaší činnosti?

Nejdůležitější je pro herce pocit úspěchu, pocit, že mohou něco nabídnout zdravé společnosti. Samozřejmě mohou do zkoušení vnášet své nápady. Nechci se dušovat tím, jak jsou herci velmi vynalézaiví a kreativní, o čemž možná panuje v obecném povědomí mylná představa. Mají samozřejmě své hranice. V jejich případě nejde o tvorbu, ale hlavně o veřejné vystoupení. A to, že jsou součástí Divadelní Flory, je pro ně strašně důležité.

Využíváš při práci nějaké metody?

Práce je z mého pohledu spíše intuitivní. Už i na základě toho, že každého z herců znám a vím, co od něj čekat. Když jsme začínali asi před deseti lety, zkoušeli jsme víceméně pohádky, jednoduché tvary, které jsme prezentovali jednou ročně na zahradní slavnosti pořádané stacionářem. Tehdy jsem neměl potřebu s tím někde veřejně vystupovat. Pak jsme udělali komediálně laděnou divadelní road-movie *Doma je doma*, kterou jsme na Floře hráli před třemi lety. Tady se ukázali možnosti, jak se skupinou pracovat. Nedokážu to přesně pojmenovat. Často přijdu s textem, který se ale musí hodně osekát. Něco si vymyslím, ale ne úplně hned to tak funguje. U *Zdi* to bylo tak, že jsem si knížku Petra Síse půjčil před pěti lety a zjistil, že to nepůjde. Teprve asi před rokem jsme se k tomu pokusili vrátit a najednou to šlo. Na tom si zpětně uvědomuji, že jsme se asi někam posunuli, což mi udělalo radost.

Dokážeš odhadnout, zda práce na divadle nějak posouvá herce osobnostně, vnitřně?

To nevím. Zase budu asi hodně kritický a upřímný, ale už samotné fungování takového kolektivu je poněkud problém. Samozřejmě je atmosféra někdy velmi týmová, ale nemohu tvrdit, že je to jednoduché a přirozené. Jak se v současnosti často mluví o různých formách inkluze, naše divadlo je taková přirozená forma integrace lidí s handicapem do zdravé většinové společnosti. Pomineme-li tedy, co znamená zdravá většinová společnost.

Jaké téma inscenace *Zed'* je pro tebe nejnovější? Čím může publikum obohatit?

Zed' prezentuje publiku výborný román Petra Síse a především tedy stále aktuálnější téma zdi, která je sice třicet let zbořená, ale jako by znovu vyrůstala. Nejen ve společnosti, ale i v našich hlavách, což jsou bariéry, které může někdo vnímat vůči handicapovaným lidem, lidem jiného etnika, vůči všem „jiným“. Hlavním poselstvím inscenace by mělo být, že je třeba tyto zdi bourat, nejen připomenutí nedávné historie. Trošku mě mrzí, že jsme to nehráli na minulém ročníku festivalu s mottem *Proti zdi*.

Co přináší divadlo handicapovaných zdravé většinové společnosti?

No, asi jiný pohled na divadlo, ale to jsme zase u toho škatulkování jinakosti, která je podivná... Ale na druhou stranu vlastně o jinakost jde. I v rámci „zdravé“ většinové společnosti jsou lidé odlišní. Takže je to o učení se přijmout odlišnost druhého od sebe i sebe od druhého a umět s ní pracovat. Tedy tak, aby došlo k vzájemnému pochopení, otevření se sobě navzájem.

Jaké reakce na vaši tvorbu zaznamenáváš?

Reakce jsou vždycky kladné. Samozřejmě mě to těší, ale vždy si chválu snížím o tu laťku, kterou tvoří to „na to, že jsou postižení“. Ale většinou jsou lidi překvapení, jak to může fungovat. Přiznám se, že jsem vždycky rád, když na nás přijde někdo, kdo se chce podívat na divadlo, ne nám udělat radost.

Co tě k tomuhle divadlu přivedlo a proč jej děláš?

Ve stacionáři pracuju už přes deset let a divadlo jsem převzal. Nebyl jsem z toho úplně nadšený, dřív jsem hrával v Tramtárii, takže jsem měl k divadlu blízko, ale tohle bylo něco velmi jiného. Pak asi před pěti lety jsme našli know-how, jak na to, a mě to začalo bavit. V jednu chvíli jsem začal cítit, že divadlo dělám, abych nevyhořel, že mi moc pomáhá při každodenní běžné práci ve stacionáři. Dokážu si představit, že odtud jednou odejdu, ale mnohem hůř se budu loučit s Divadlem Lopota, které se pro mě stalo srdeční záležitostí.

Jiří Přivřel

Působí v denním stacionáři DC 90 v Olomouci-Topolanech mj. jako principál Divadla Lopota. Vystudoval speciální pedagogiku na vyšší odborné škole a sdružení uměnovědná studia a estetickou výchovu na FF MUNI. Čtyři roky byl členem hereckého souboru Divadla Tramtarie.

INGMAR BERGMAN: Dvakrát o publiku

Nejsem takový, za jakého mě lidé považují. Nejsem ani takový, za jakého se považuji já sám. Když si někdo myslí, že ví, jaký je, tak velmi dobře víme, že to vlastně neví. Jestliže si však obecnost myslí, že ví, jaké je, pak je nutno ponechat je v domněnku, že to ví; kdyby se totiž obecnosti řekla pravda o tom, co si myslí, že ví, všichni by byli zklamáni a rozladěni. Necht' si tedy lidé dále myslí, že tluču herce, nebo právě naopak, že je režijně vedu naprosto mírně. Co si myslím já sám, na tom v podstatě vůbec nezáleží, protože si lidé už stejně zvykli považovat mě za dvojhlasé tele...

Nikdy jsem necítil potřebu změšťáčet. Byl jsem odjakživa měšťák, konzervavec, reakcionář a všechno co si ještě přejete, když vám to udělá radost...

A právě proto, že jsem měšťák, mám rád cirky s jeho maringotkami a šapitó.

Nosím vous symbolicky. A holím si ho také symbolicky. Ve mně je herec, který se nenarodil a který se líčí rozličně, podle okolností. Někdy lépe, jindy hůř. V každém případě je vous špatná maska, mnohem lépe se asi člověk skryje za čerstvě vyholenou tvář.

Zaznamenal Jean Béranger – Cahiers du Cinéma, č. 85, červenec 1958

Já nenávidím obecnost, bojím se jej a mám je rád. Cítím, jak mě neodolatelně přitahuje nutnost obecnost dojmout, líbit se mu, strašit je, tísnit, hanobit. Jsem závislý na obecnosti, a to je tragédie. Ale tato závislost mě pobízí, hnusí se mi a zároveň se mi líbí. Na všem, co dělám, se podílí tisíce očí, uší, mozků, srdcí a těl. S krajně vyostřenou vnímavostí dávám všechno, co mám, co objevím, co uzmu i to, o čem se domnívám, že jsem vynalezl.

Z časopisu Filmnyheter, Stockholm, č. 11, září 1958

Texty jsou převzaty z knihy Ljubomíra Olivy Ingmar Bergman (1996).

STUDENTSKÉ VÝKŘIKY

Národní divadlo jako prostředek k posílení národní identity

NATÁLIE RIVOLOVÁ

Milé překvapení v podobě představení studentů Katedry alternativního a loutkového divadla DAMU nám udělalo pěknou tečku za prvním týdnem festivalu. Čekali jsme klasiku, ale přišlo něco lepšího.

Po vstoupení do sálu jsme se my, diváci, ocitli přímo na jevišti. Lépe řečeno, ocitli jsme se uprostřed slavnosti, kde nám na uvítanou herci v krojích nabízeli pivo. Po chvíli jsme zjistili, že jde o slavnost ku příležitosti položení základního kamene Národního divadla v Praze v roce 1868, které bylo o pár desítek let později otevřeno *Prodanou nevěstou*, slavnou operou Bedřicha Smetany.

Opera se od prvního uvedení v Národním divadle stala symbolem národní identity. Byla uvedena v našem divadle, které jsme si sami postavili: „Nebudeme národem, dokud nebudeme mít

Národní divadlo.“ Proto byla opera v inscenaci využita jako podklad pro zobrazení zásadních dějinných událostí od položení základního kamene divadla až po Sametovou revoluci. Herci nás provádí historií, ve které bylo mimo jiné i mnoho silných hereckých osobností konfrontováno se změnami režimu i změnami ve vedení divadla. To nám dokládá i audio nahrávka rozhovoru s Jiřím Štěpničkou popisujícím neblahý osud svůj a jeho maminky, herečky Jiřiny Štěpničkové, která kvůli režimu v 50. letech 20. století zažívala v divadle krušné časy.

Nejenže herci hned od začátku probořili zed mezi sebou a diváky, ale předvedli také neuvěřitelné herecké výkony. Představení bylo svěží, interakce s diváky nenucená a všechny komponenty v naprosté harmonii.

FILMOVÉ PERSPEKTIVY

Sřet dvou švédských velikánů s odlišnou životní perspektivou

TOMÁŠ POŠTULKA

Píše se rok 1957. Ingmar Bergman již není jen etablovanou tvář švédské divadelní scény, ale má za sebou i řadu vlivných filmařských zářezů (*Léto s Monikou*, *Úsměvy letní noci*). Ty největší ovšem ještě nepřišly. Režisérská a herecká legenda Victor Sjöström se nachází nejen na sklonku kariéry, ale i života. *Lesní jahody* jsou epitafem, který byl pro oba tvůrce, ač se zrovna nacházeli v opačné životní i kariéře fázi, formou terapie a bilancování.

Film začíná voice-overem hrdiny, profesora Holma, který tvoří základní charakteristiku postavy. Narativní spouštěč ale představuje až kafkovsky surreální sen, na základě jehož interpretace začne protagonista rekapitulovat svůj život. Se snachou Marianne vyráží na cestu, která se postupně v souladu se stářím hrdiny rozpadá na fragmenty – dětství, lásek, rodiny, kariéry, které se slévají do jednoho nerozlišitelného proudu vědomí, kde není třeba dělat rozdíly mezi minulostí a současností. A z ohledávání životní trajektorie jednoho rekapitulujícího samotáře přesahuje tato mozaika až k otázkám, nakolik výchova a rozklížená rodina ovlivňují nadcházející generaci našich dětí.

V proměně a pochopení Holma na sklonku života se zrcadlí životní hodnoty obou legend, Bergmana i Sjöströma. Prvního z nich čekala ještě téměř pět dekad trvající kariéra, druhý tři roky po dokončení filmu zemřel. V *Lesních jahodách* si ale vystavěli melancholický pomník, který je pro oba jedním z těch vrcholných.

ÚTERÝ 21. 5.

11:00–12:45 | Divadlo na cucky

FOKUS: KOREA

Studentský SEMINÁŘ v rámci česko-slovenského edukativního programu FloraLab.

14:00–15:45 | Konvikt | filmový sál

MLČENÍ

(Švédsko 1963 | režie: Ingmar Bergman)

Otevřeně zobrazovaná sexualita, potlačovaná touha a nemožnost komunikace v temném opusu „o božím mlčení“. Bergmanovo zúčtování s otázkou viny.

16:30–19:10 | Moravské divadlo

Jiří Havelka & DD

VRAŽDA KRÁLE GONZAGA

Dejvické divadlo Praha

Privátní herecké šepoty, pozvolna přecházející do apelativního kolektivního výkřiku v „anatomii zákeřné vraždy“ – důmyslně přetavené ve výstředně politické gesto. Cizelérská rekonstrukce režiséra Jiřího Havelky v jedné z nejdůležitějších inscenací české činoherní scény poslední dekády.

20:00–23:00 | S-klub

Ingmar Bergman – Jan Mikulášek

PERSONY

Divadlo Na zábradlí Praha

„Seversky hlubokomyslní“, osudem zkoušení nájemníci blíže neurčitě bytu v existenciálním propletení znepokojivých, chmurných, ale i tragikomických příběhů. Reflexe klíčových snímků i svébytné poetiky legendy světového filmu – v divadelně zhuštěných dramatech režiséra Jana Mikuláška.

23:30–03:00 | Konvikt | šapitó | volný vstup | DJ set Dirty Danzo

KONTEXT: klasika na divadle

Myslím si, že je dobré mít klasiku na repertoáru. Každý režisér se s ní chce nějakým způsobem vypořádat. Jde vždy o interpretaci. Už dramaturgické čtení, úprava a následné scénické zpracování jsou re-re-interpretacemi. Mám ráda, když se klasika vykládá jinak a nezůstává zakonzervovaná. Do výkladu lze vložit témata, která nás oslovují jinak, než oslovovala před sto lety. Faust je plný témat a myšlenek, které jsou stále aktuální, třeba jak v nás všechno soupeří, jak se bijeme sami se sebou, vždycky se rozhodneme špatně a nikdy nevíme, jaký to bude mít konec, pak se vrátíme a znovu se rozhodujeme. Znovu se tím evokuje téma lidské podstaty.

Tatjana Lazorčáková, teatroložka

Proč by se neměla inscenovat klasika? Nejde ani o to, jak jsou texty napsané, nebo jak si je vykládáme, ale řešíme pořád stejnou bolest, stejnou lásku, stejné hledání smyslu, tak proč bychom se tím neměli zabývat. Samozřejmě, že to je jinak napsané, jiná forma, jiná estetika, ale proč k nim nehlédat klíč, který lidé cítili stejně před sto i před tisíci lety. Je to pořád o tom samém a možná to bude jen horší. Budeme se vracet k něčemu základnímu, abychom vůbec přežili na téhle planetě. U Prodané nevěsty se z něčeho, co se tak vůbec netváří, podařilo udělat politické divadlo. Je to pořád o tom, že můžeme najít něco, co je pro nás ve starších textech aktuální dnes.

Martina Pecková Černá, teatroložka

šéfredaktorky: Katarína Cvečková, Barbora Kašparová ● redakce: Jan Doležel, Barbora Forkovičová, Diana Pavlačková, Dominika Široká, Ema Šlechtová, Lucia Šmatláková
korektura: Daniela Hekelová ● layout a sazba: Zdeněk Vévoda ● foto: Ondřej Hruška, Lukáš Horký ● tisk: Tiskárna ČD ● web: www.divadelniflora.cz

Realizaci 23. Divadelní Flory podporují: Ministerstvo kultury ČR, Statutární město Olomouc, Česko-německý fond budoucnosti, Olomoucký kraj, Art Council Korea, SIDance, DAŇOVÉ PORADENSTVÍ TOMÁŠ PAČLÍK, a.s., Státní fond kultury ČR a další festivaloví partneři. Pořadatelem festivalu je DW7, o.p.s. v partnerské spolupráci s Moravským divadlem Olomouc; generálním mediálním partnerem 23. DF je Česká televize, hlavním mediálním partnerem Český rozhlas Vltava.

za podpory

pořadatel

ve spolupráci

generální mediální partner

hlavní mediální partner

